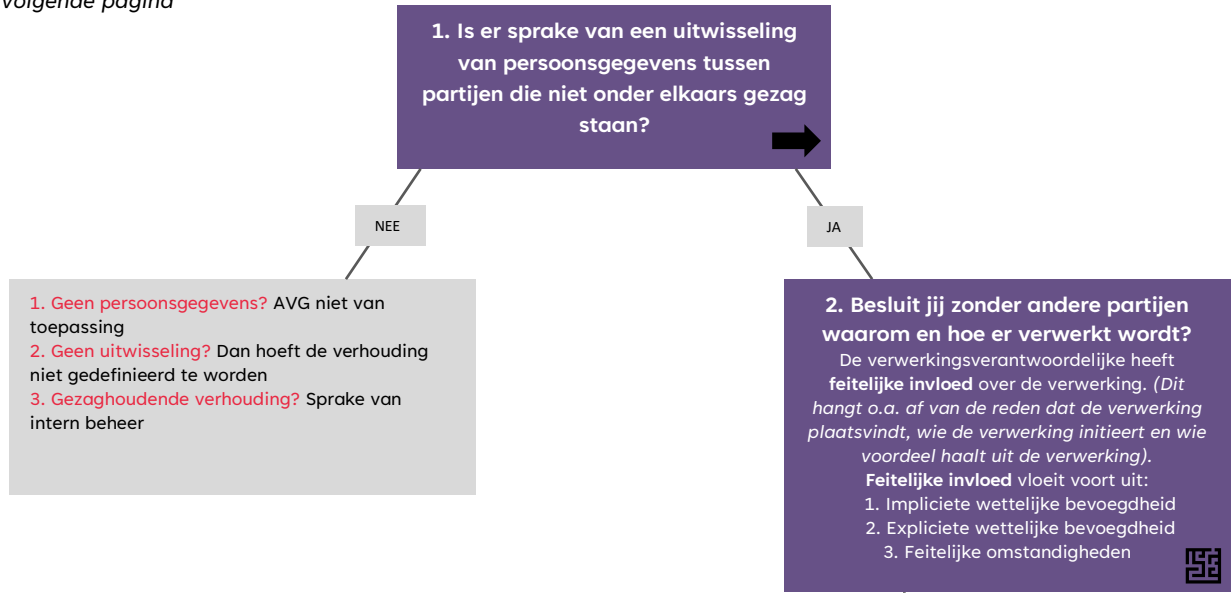

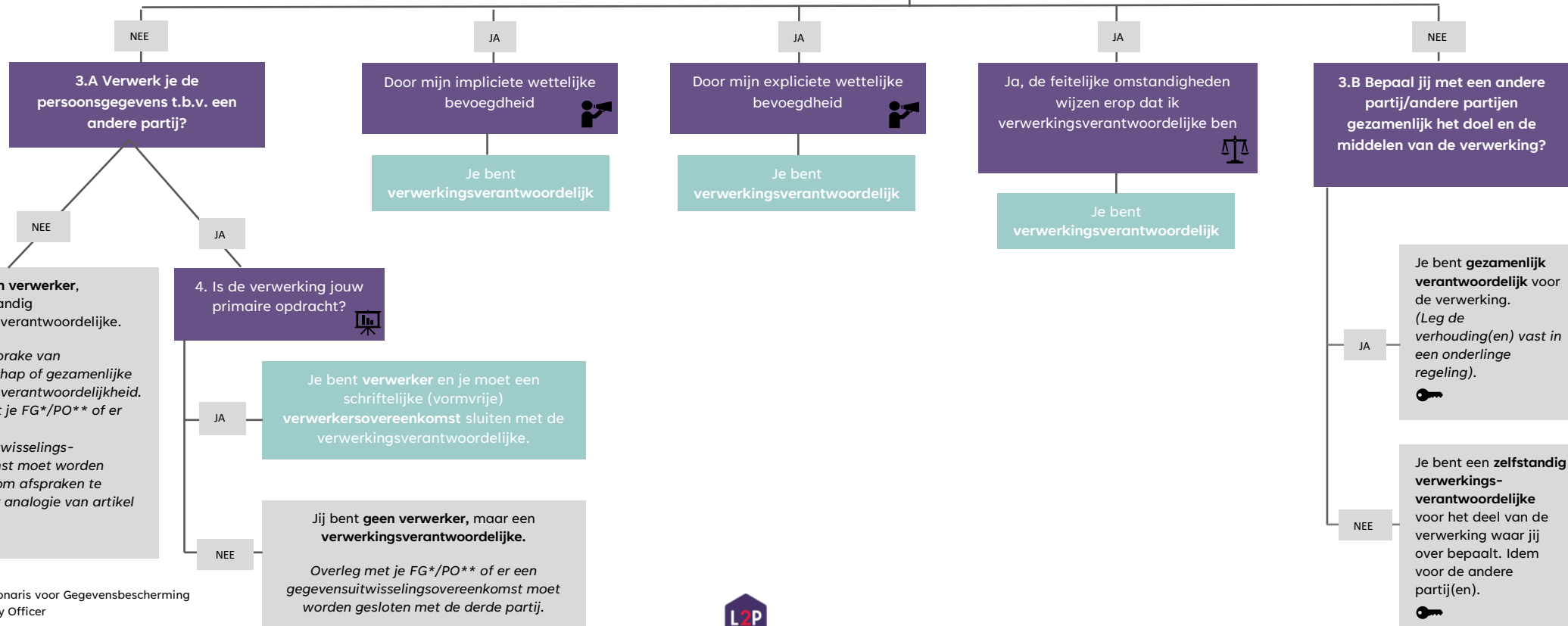
VERWERKER OF VERWERKINGSVERANTWOORDELIJKE?

Toelichting van dit stroomschema op de volgende pagina

Dit stroomschema kan gebruikt worden om erachter te komen of je een verwerker, (gezamenlijk) verwerkingsverantwoordelijke, ontvanger en/of verstrekker bent. Als er een verwerker is, is een verwerkersovereenkomst verplicht.
Let wel: als er geen verwerker-verwerkingsverantwoordelijke verhouding is, neemt dat niet weg dat een gegevensuitwisselingsovereenkomst op zijn plaats kan zijn.

1. **Geen persoonsgegevens?** AVG niet van toepassing
2. **Geen uitwisseling?** Dan hoeft de verhouding niet gedefinieerd te worden
3. **Gezaghoudende verhouding?** Sprake van intern beheer

* FG = Functionaris voor Gegevensbescherming
** PO = Privacy Officer

Begrippen zoals genoemd in artikel 4 AVG

- **Persoonsgegevens:** “Alle informatie over een geïdentificeerd of identificeerbare natuurlijke persoon.”
- **Verwerkingsverantwoordelijke:** “Een natuurlijke persoon of rechtspersoon, een overheidsinstantie, een dienst of een ander orgaan die/dat, alleen of samen met anderen, het doel van en de middelen voor de verwerking van persoonsgegevens vaststelt.”
- **Verwerker:** “Een natuurlijke persoon of rechtspersoon, een overheidsinstantie, een dienst of een ander orgaan die/dat ten behoeve van de verwerkingsverantwoordelijke persoonsgegevens verwerkt.”

Toelichting vraag 1: uitwisseling persoonsgegevens

 Wanneer een partij ondergeschikt is aan de verwerkingsverantwoordelijke, of er is anderszins sprake van een hiërarchische verhouding (bijvoorbeeld detachering), dan valt deze partij onder het rechtstreekse gezag van de verwerkingsverantwoordelijke en is het dus **geen verwerker**.

Toelichting vraag 2: de speelruimte van de verwerker

 De partij die het doel en de essentiële middelen van de verwerking om dat doel te bereiken bepaalt, is de **verwerkingsverantwoordelijke**. De verwerker heeft daarin wel beweegruimte. De **verwerker** kan bepalen over bepaalde middelen, zolang deze maar niet essentieel zijn. Onderscheid tussen essentiële en niet-essentiële middelen:

Essentiële middelen	Niet-essentiële middelen
<ul style="list-style-type: none"> - Toegang tot de persoonsgegevens - De soort persoonsgegevens - Bewaartermijn(en) - De soort betrokkenen - De ontvangers van de persoonsgegevens 	<ul style="list-style-type: none"> - Soft- en hardware - Technische maatregelen - Organisatorische maatregelen

Toelichting antwoorden vraag 2: feitelijke invloed van de verwerkingsverantwoordelijke

De verwerkingsverantwoordelijke heeft **feitelijke invloed** bij het bepalen van het doel en de middelen van de verwerking. Onder ‘middelen’ moet worden verstaan de wijze van inrichting van de verwerking. Onder ‘middelen’ moet niet worden verstaan het verschaffen van geldelijke middelen.

De **feitelijke invloed** kan worden vastgesteld op drie manieren:

1. **Expliciete wettelijke bevoegdheid:** in de wet staat expliciet genoemd dat uw organisatie bepaalde persoonsgegevens mag of moet verwerken.
  - Bijvoorbeeld een werkgever dat op basis van de Wet op de loonbelasting de BSN van zijn werknemers moet registreren.
2. **Impliciete wettelijke bevoegdheid:** in de wet staat niet expliciet benoemd dat u bepaalde persoonsgegevens mag/moet verwerken. Toch ligt het voor de hand dat u dat moet doen.
  - Bijvoorbeeld een werkgever die persoonsgegevens van zijn medewerkers verwerkt; of een vereniging die informatie over zijn leden verwerkt.
3. **Feitelijke omstandigheden:** uw organisatie heeft de beleidsbevoegdheid te bepalen met welk doel de persoonsgegevens worden verwerkt en de manier waarop dat gebeurt. De andere partij volgt uw instructies op en heeft geen beleidsvrijheid.

Toelichting antwoord vraag 2: feitelijke omstandigheden

Of uit de feitelijke omstandigheden volgt dat een partij verantwoordelijke is, hangt af van de samenhang tussen bepaalde gezichtspunten. Ga eerst na of vanuit contractuele afspraken voortvloeit dat je verwerkingsverantwoordelijk bent, en zet dit dan af tegen de feitelijke situatie. Bovenstaand schema kan als **hulpmiddel** worden gebruikt om te kijken welke partij verwerkingsverantwoordelijke is. De partij op wie de meeste punten van toepassing zijn, mag aannemen dat deze een verwerkingsverantwoordelijke is.

Verwerkingsverantwoordelijke	Verwerker
<p>1. Vanuit het contract volgt dat jij verwerkingsverantwoordelijke bent.</p> <p>2. Je bepaalt welke persoonsgegevens worden verzameld.</p> <p>3. Je bepaalt van welke betrokkenen de persoonsgegevens worden verzameld.</p> <p>4. Je bepaalt wie er toegang krijgt tot de persoonsgegevens.</p> <p>5. Je bepaalt de bewaartermijn(en) van de persoonsgegevens.</p> <p>6. Je bepaalt wie de persoonsgegevens ontvangt.</p> <p>7. Jij initieert de verwerking: zonder jou was deze verwerking er niet geweest.</p> <p>8. Jij geeft instructies over de manier hoe de andere partij zijn deel van de verwerking moet invullen.</p> <p>9. Je gaat na of de andere partij de invulling van de verwerking naar behoren doet.</p> <p>10. Je hebt een rol waar vanuit traditie verantwoordelijkheid aan toegerekend wordt.</p> <p>11. Jij bent, op basis van de verwachting van de betrokkenen en wat zij te zien krijgen, de verwerkingsverantwoordelijke.</p> <p>12. Je neemt autonoom beslissingen over de verwerking.</p> <p>13. Je haalt commercieel voordeel uit de verwerking.</p> <p>14. Als deze verwerking niet (meer) plaatsvindt, heb je de persoonsgegevens nog steeds.</p> <p>15. Je bent geïnteresseerd in het eindresultaat van de verwerking.</p>	<p>1. De verwerking van persoonsgegevens is jouw primaire opdracht.</p> <p>2. Je krijgt instructies van de andere partij hoe je jouw deel van de verwerking moet uitvoeren.</p> <p>3. De andere partij gaat na of je instructies goed naleeft.</p> <p>4. Zonder een actie van de andere partij had je deze verwerking niet uitgevoerd.</p> <p>5. Je bepaalt niet over de rechtsgrond.</p> <p>6. Je bepaalt niet over de bewaartermijn(en).</p> <p>7. Je bepaalt niet over de toegang.</p> <p>8. Je bepaalt niet over de soort persoonsgegevens.</p> <p>9. Je bepaalt niet over welke soort betrokkenen.</p> <p>10. Je hebt een expertise in een bepaald gebied waar de verwerking betrekking op heeft.</p> <p>11. Je besluit niet om de persoonsgegevens te verzamelen.</p> <p>12. Jij kan niet autonoom beslissingen maken over deze verwerking, alleen over (technische of organisatorische) maatregelen.</p>

Als verwerker heb je geen zeggenschap over de verwerkingen. Je mag alleen handelen onder de verantwoordelijkheid van de verwerkingsverantwoordelijke en naar diens instructies. Maar op het moment dat je als verwerker zelfstandig beslissingen gaat nemen over de doelen en de middelen van de verwerking, dan word je zelf verantwoordelijk voor die (nieuwe) doelen van gegevensverwerking op grond van artikel 28 lid 10 AVG. Bijvoorbeeld als een administratiekantoor besluit om de medewerkers die in de salarisadministratie zijn opgenomen te e-mailen om te vragen of zij niet ook klant willen worden bij het administratiekantoor, dan bepaalt zij zelf het doel en de middelen en wordt zij zelf verwerkingsverantwoordelijke voor deze nieuwe verwerking. Zo kan het dus zijn dat je tegelijkertijd verwerker en verwerkingsverantwoordelijke bent.

Toelichting vraag 4: de primaire opdracht van de verwerker

Verwerkerschap hangt ervan af of de ontvangen opdracht **primaire gericht** is op het verwerken van persoonsgegevens. Zie voor voorbeelden van ‘**primaire gericht**’ de bijlage op pagina 4.

NB: gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijken zoals genoemd in artikel 26 AVG

Om vast te stellen of sprake is van gezamenlijke of aparte verwerkingsverantwoordelijkheid is bepalend of de verwerkingsverantwoordelijken voor een eigen doel persoonsgegevens verwerken of dat de verwerking door beide partijen voor een gezamenlijk doel plaatsvindt. Een belangrijk uitgangspunt hiervoor is of er sprake is van *convergerende beslissingen*. Een criterium voor het identificeren van convergerende beslissingen in dit verband is of de verwerking niet mogelijk zou zijn zonder deelname van beide partijen aan het doel en de middelen in die zin dat de verwerking door elke partij onscheidbaar, d.w.z. onlosmakelijk met die van de andere verbonden is. Deze beslissingen moeten gaan over het doel en de middelen, niet tot andere aspecten van de commerciële relatie tussen partijen.

Gezamenlijke verantwoordelijkheid betekent niet noodzakelijkerwijs gelijke verantwoordelijkheid. De mate van verantwoordelijkheid van partijen moet worden beoordeeld in het licht van relevante omstandigheden, met als uitgangspunt dat de verantwoordelijkheid niet verder gaat dan de bevoegdheid van de verwerkingsverantwoordelijke. Van gezamenlijke verantwoordelijkheid kan alleen sprake zijn indien de verwerking niet mogelijk kan zijn zonder de deelname van beide partijen, in die zin dat de verwerking niet door elke partij afzonderlijk kan worden uitgevoerd.

Elke gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijke moet er bovendien afzonderlijk voor zorgen dat zij een wettelijke grondslag heeft voor de verwerking en dat de gegevens niet worden verwerkt op een manier die onverenigbaar is met de doeleinden waarvoor deze door de verwerkingsverantwoordelijke zijn verzameld.

In de bijlage worden voorbeelden gegeven van welke partij in bepaalde situatie als verwerker of verwerkingsverantwoordelijke kan worden aangemerkt. Deze voorbeelden komen uit de factsheet “Is mijn leverancier wel of geen verwerker?” van de Informatiebeveiligingsdienst (IBD) en zijn soms deels ter verduidelijking bewerkt.

5. Organisatie koopt werkkleding voor medewerkers

Een organisatie koopt werkkleding voor medewerkers. De leverancier heeft persoonsgegevens van de medewerkers nodig (naam, kledingmaat). De dienstverlening is gericht op de levering van werkkleding. Daarnaast bepaalt de opdrachtnemer het doel en de middelen van de gegevensverwerking. De leverancier is een **verwerkingsverantwoordelijke**.

6. Cloud

Een organisatie neemt een cloudopslagdienst af van een leverancier en wil hierin ook persoonsgegevens opslaan. Het **primaire doel van de opdracht** is het opslaan van persoonsgegevens. Bovendien wordt de cloud extern beheerd, waardoor de leverancier zelfstandig toegang heeft tot de persoonsgegevens. Hierdoor is de leverancier een **verwerker**.

7. On-premise software

Een organisatie laat on-premise een applicatie installeren. In deze applicatie worden persoonsgegevens verwerkt. De applicatie wordt intern door de organisatie op de eigen server beheerd. De leverancier levert enkel het softwarepakket en heeft geen toegang tot de persoonsgegevens. Er is daardoor geen sprake van het verwerken van persoonsgegevens en de leverancier is dan ook **geen verwerker**. De leverancier kan de organisatie ondersteunen in het beheer van de software. Het incidenteel verkrijgen van toegang tot het systeem wil nog niet zeggen dat de leverancier verwerker is. De nadruk ligt nog steeds op het beheren van de applicatie. Bovendien is de incidentele toegang alleen mogelijk met toestemming van de opdrachtgever.

8. Support op locatie

Een leverancier geeft op de locatie van de klant een opleiding of werkinstructie. Het **primaire doel van de opdracht** is in deze de opleiding/werkinstructie. Dat de leverancier daarbij persoonsgegevens ziet, betekent niet dat de leverancier verwerker is.

1. Support op afstand

Een leverancier handelt op afstand meldingen af (support), waarbij de klant een printscreen (of andere bijlage) aanlevert. Op deze printscreen staan persoonsgegevens. Het **primaire doel van de opdracht** is support. Dat de leverancier daarbij persoonsgegevens ziet, maakt de leverancier **geen verwerker**.

2. Accountant

Een organisatie huurt een accountant in om de jaarrekening goed te keuren. Het **primaire doel van de opdracht** is het goedkeuren van de jaarrekening. Bovendien bepaalt de accountant het doel en de middelen van de verwerkingen. Daarmee is de accountant **geen verwerker**.

3. Salarisadministratie

Een organisatie huurt een zakelijke dienstverlener in voor de ‘kale’ salarisadministratie, d.w.z. de invoer van aangeleverde gegevens in ter beschikking gestelde IT-infrastructuur. De nadruk ligt hier op het **verwerken van persoonsgegevens** en de opdrachtgever bepaalt het doel en de middelen van de verwerking. Daarmee is de zakelijke dienstverlener **verwerker**. Als niet alleen IT-infrastructuur ter beschikking wordt gesteld maar de zakelijke dienstverlener ook controlerende en adviserende werkzaamheden uitvoert, zoals advisering ten aanzien van de inrichting van de loonadministratie, het beoordelen en waar nodig corrigeren van aangeleverde gegevens en het toetsen of wordt voldaan aan wet- en regelgeving (fiscale regelgeving, cao's, pensioenafspraken etc.), dan is de zakelijke dienstverlener voor de gehele dienstverlener **een verwerkingsverantwoordelijke**.

4. Inschakeling van een arbodienst/bedrijfsarts voor Arbo-werkzaamheden

Een organisatie schakelt een arbodienst/bedrijfsarts in voor de begeleiding van zieke medewerkers en het uitvoeren van arbeidsgezondheidskundig onderzoek. In artikel 14 van de Arbeidsomstandighedenwet staan de situaties waarin de werkgever zich verplicht dient te laten bijstaan door een arbodienst/bedrijfsarts. De arbodienst/bedrijfsarts heeft op grond van de Arbeidsomstandighedenwet eigen wettelijke taken en voert deze ook uit onder eigen verantwoordelijkheid. Om die reden is de arbodienst **geen verwerker** voor de situaties als genoemd in art. 14 Arbeidsomstandighedenwet, maar is zij **verwerkingsverantwoordelijke**.